

Istorija

3

170. godišnjica obnove knjaževstva – da li se jubilej pokušava zataškati?

Autor: **Antena M**

13.01.2022. 07:21 ➔ 07:40

Piše: Vladimir Jovanović

Navršava se 170. godišnjica obnove crnogorske knjaževine: knjaz je postao Danilo I Petrović-Njegoš. Nije mi poznato da je taj jubilej uvršten u kakvu agendu zvaničnih ili nezvaničnih obilježavanja. Je li u pitanju neznanje ili namjera?

Knjaževina Crna Gora, proglašena 1/13. marta 1852, ojačala je svijest crnogorstva. U tom obliku vladavine diplomatski je 1878. priznata Crna Gora i od onih vlada koje su do tada to izbjegavale. A kada je dobio vijest da je Crna Gora knjaževstvo, Ilija Garašanin, srpski ministar i ideolog kome se pripisuje „Načertanije", izjavio je: „To je najnesrećniji dan za Srbiju!"

Proglašeno je knjaževstvo po smrti arhiepiskopa i mitropolita Petra II Petrovića-Njegoša. Njegovom voljom imenovani nasljednik, sinovac mu Danilo, međutim, odbio je da se zavladiči. To je bilo protivno jasnoj testamentarnoj odredbi Njegoševoj, no Danilo je za takvu odluku dobio podršku od Crnogorskoga senata, ali i 1/13. marta 1852. ga je podržao i „vseopšti zbor" ili skupština Crnogoraca na Cetinju, koji su, kako su naveli, „privremeni sohranitelji vlasti i volje Crne Gore".

Danilo je postao prvi Knjaz Crne Gore nakon Đurđa, iz treće crnogorske dinastije Crnojevića, koji je, po predanju, napuštivši 1496. otadžbinu pod ucjenom Turaka, ostavio i državnu, svjetovnu ili mirsku vlast crnogorskim vladikama — poglavarima autokefalne Crkve.

Riječima Svetoga Petra Cetinjskoga iz jednoga pisma Rusima od 1785. godine: „Pomenutijem narodom Crnogorskim, već od trista godina, poslije posljednjega knjaza Crnogorskoga Đurđa Crnojevića, pa i do sada upravljaju mitropoliti, koje bira narod, po opštem saglasanju".

Tu vladavinu mnogi pogrešno nazivaju i teokratijom. Jedan od prvih savremenih istoričara crnogorskih, Marko Dragović, 1911. tačnije piše: „U mnogim starim dokumentima Crna Gora se naziva SLOBODNIM PRINCIPATOM — KNJAŽEVINOM, a osobito je tako rado nazivao mitropolit Vasilije Petrović. Iz ovoga se vidi, da se Crna Gora smatra kao SLOBODNA KNJAŽEVINA i pošto su njom prestali vladati Crnojevići, i ako su na upravi zemlje sjedila duhovna lica — mitropoliti. Iz ovoga naziva možemo izvesti još i taj zaključak, da se nije nikad prestajalo željeti, da Crna Gora postane ponovo svjetska država i dobije svjetskoga gospodara — KNJAZA. To je želio ne samo narod, nego i sâmi mitropoliti; ali su neprestano bile takve prilike, da se to nije moglo izvršiti do vrlo poznoga vremena, t.j. do prve godine druge polovine XIX stoljeća. Ali što ide to i dođe, i na čemu se ozbiljno i temeljito radi — to se s uspjehom i svrši".

Sadržaj, motivi i obrazloženje odlukâ opštega zbora Crnogoraca od 1/13. marta 1852, da Crna Gora opet postane knjaževina, istoriografiji su poznate na temelju i pisma koje su o tome šest dana docnije naši glavari poslali ruskome caru Nikolaju I.

Skupštinsko obnavljanje crnogorskoga knjaževstva, a koje je, ističe se, donijeto „uz preveliko množestvo glasova", ima snagu najvišega pravnoga akta; svojevremeno su ga istoričari Branko Pavićević i Radoslav Raspopović s pravom uvrstili u zbornik „Crnogorski zakonici 1796-1916" (knj. 1, Podgorica, 1998, 158-160).

Prema jednoj drugoj predstavci, dostavljenoj od crnogorske skupštine knjazu Danilu, koji je tada van Crne Gore, te ruskome poslaniku u Austrijskoj carevini Pjotru K. Mejendorfu, naglašeno je: „cijeli narod crnogorski na sveopštem zboru koji se sakupio na Cetinju 1. marta", a „poslije svakojakije razloženija" , odlučio je da crnogorska država bude „mirska", „nasljedna knjaževina", a Danilo Stankov Petrović „Knjaz i svijetli Gospodar Crne Gore", dok je „vladika crnogorski trebalo da se stara isključivo o crkvenim poslovima" (B. Pavićević, „Izabrana djela: Danilo Petrović Njegoš, knjaz crnogorski i brdski", Podgorica, 2007, 50).

U eri „internetizacije" na konto naše kolektivne neodgovornosti ide to što je, dosad barem, teško ili nemoguće na globalnoj digitalnoj mreži pronaći potpuni sadržaj AKTA O PROGLAŠENJU KNJAŽEVINE CRNE GORE — akta koji vjerodostojno svjedoči o crnogorstvu naših predaka.

Evo, dakle, integralnoga teksta pisma koji su glavari 7/19. marta 1852. poslali ruskome caru, a u kojem su sadržane i odluke Crnogorskoga senata i vseopštega zbora Crnogoraca o proglašenju Knjaževine Crne Gore...

***

Vaše Imperatorskoje Veličestvo,

milostivi Gospodare!

Senat i NAROD CRNOGORSKI, u sljedstviju prijevremena gubitka svijetlago i ljubeznago vladike i vladjetelja Petra Petrovića-Njegoša, a vjerni i poslušni njegovome testamentu i raspoloženiju, priznali su za zakonitoga našljednika njegova sinovca Danila Petrovića-Njegoša; koji, pošto je priznao i potvrdio svojega strica gospodina Pera Petrovića-Njegoša, prezidenta Senata, za privremenoga upravitelja DRŽAVE CRNOGORSKE, položi u ruke istoga Senata i sabranoga naroda svoju zakletvu: da će vladati po načinu narodnijeh ustava i pred sopstvenim interesom sâmi interes, sreću i slavu svojijeh vjernijeh CRNOGORACA učinjeti i braniti; i uputi se za Petrograd za obučavati se i ustanoviti se u činu svojega zvanija.

No poslije njegova odlaska, dala se čuti sveopšta želja za jednu promjenu u načinu naše vlade; želja, koja se dala povtoritelno znati ne samo od više strana, no pred Senatom istijem objavljena bi od nekijeh senatora, koji su se primili istolkovati i krjepko je sadržati.

Ovi uzroci, dakle, navedoše namjesnike države k potrebi, da sazovu narod na vseopšti zbor, koji je djeijstvitelno imao mjesta prvoga marta mjeseca na Cetinju.

U ovoj svečanoj Skupštini, po čuvenijema i dostojno procijenjenim mnjenijama, smatralo se da, ako je sojedinjenije u jednome samome licu vlasti duhovne i mirske, kao glave Crkve i države, moglo polezno biti u prošla vremena — kada je mala šaka hrabrijeh i od svega siromašnijeh, kromje junaštva i vjere CRNOGORACA, znala odoljeti i zaustaviti navalu nebrojenijeh otomanskijeh sila, i kada je za ne umaliti hrabrost potrebovao entuzijazmus duha hristijanske vjere — to danas ne suščestvuje više.

Smatralo se, potom, da se zbog nevjenčanstva, koje je kao arhijereju svakome vladici zapoviјeđeno, ne može ustanoviti pravi red nasljedstva, koji bi mogao sačuvati i sohraniti državu od svakojake smutnje; i najposlije, smatralo se da soobšćenije vlade tako različne, kao što su one jednoga zemaljskoga Knjaza i Božijega sveštenika, slabo stoje i slabo se opravdavaju sprema rastećem prosveštеniju, a to najpače u Crnoj Gori, koja se nahodi u velikoj nuždi dobro i mudro upravljena biti, zaključila su se u sljedstviju ove sušte istine, i čuveno preveliko mnoštvo glasova, sljedujušča rješenija, no da ista budu odobrena s blagovolenijem imenovanog Našljednika i priznatoga sadašnjega vladatelja:

1) CRNOGORSKA DRŽAVA biva mirsko i nasljedstveno KNJAŽESTVO.

2) Na vladanje Crnom Gorom biva zvan i potvrđen kao Knjaz svijetli Gospodar Danil Petrović-Njegoš, a poslije njega na vječno njegovi našljednici u mužeskome polu po redu prvorođenstva; u nestanju pravoga našljedstva, zvana su najbliža muška svojta i u najprvome stepenu, a u slučaju ravnoga stepena — najstariji vozrastom.

3) Vladika, bolje [reći] Episkop, ili Arhijepiskop Crne Gore, koji će imati ograničenu vlast na crkovne stvari, biti će izabran, s posredstvom visoke vlade, među članove sijateljnoga plemena Petrovića-Njegoša, ili od ostalijeh najblagorodnijih crnogorskijeh familija.

4) Ostaju u punoj sili ustav, zakoni i svi običaji, kako je do sada Država upravljena bila, u koliko nije protivno višerečenim pravilima.

5) Svijetli Knjaz biti će pozvan vratiti se što skorije u njedra svoga naroda za objaviti svoja namjerenija; i urediti sa Senatom i sa narodom naprednja raspoloženija.

6) Od uzetijeh raspoloženija daće se odmah na znanje, črez naročite poslanike višerečenome Knjazu i Njegovom Veličestvu Imperatoru Vserosijskomu.

Izvršivajući predstavljena rješenija, nižepodpisani pokorni privremeni sohranitelji vlasti i volje Crne Gore, pospješivaju oficijalno objaviti Vašem Imperatorskom Veličestvu, koliko je slijedilo, nadeždom da će Visoka Mudrost Vaša udostojiti i blagonaklono priznati i uzeti mjere jednoga vjernoga i čestnoga Naroda, koji čuje potrebu napretku prosvješćeniju, dokažujući se takovim obrazom sveđer dostojni onoga blgovolenija, koje je do sada VašeImperatorsko Veličestvo imalo sprema Crnoj Gori i NARODU CRNOGORSKOME.

S največim visokopoštovanjem se podpisuju i imentuju Vašega Imperatorskoga Veličestva, svemilostivoga Gospodara — svepokorne sluge. Cetinje, 7. marta 1852. godine

(slijede potpisi predstavnikâ najviše vlasti države i Crkve Crne Gore)

Komentari (3)

POŠALJI KOMENTAR

ZNAM

12:05

VIDJI CUDA NIDJE SE NESPOMINJU SERBLII ILI SRBIJA...ISTINA BOLI NEKOGA

12 0 Odgovori

ASANOVIC

10:49

Rijetki su intelektualci i borci za ISTINU i Crnu Goru u ovim mračnim vremenima kao što su gospoda: Vladimir Jovanović, Slobodan Jovanović i Novak Adžić.

21 0 Odgovori

jovan

10:19

Hvala na odličnom tekstu, kao i uvijek. Dileme nema: Crnogorci su odvajkada bili to što su. Istinu, samo istinu u školama, bez stida. Crnogorska nacija počiva na istorijskim faktima. Srbin i srpstvo bilo je pravoslavlje tj. vjera. - utopija koja se kod primitivnih i kupljenih pretvorila i naciju.

28 3 Odgovori

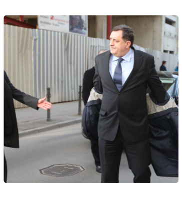
Popularno

Hronika

Tužilaštvo sjutra o zapljeni droge: Kontrola paketa...

12.01.2022. 16:11

Region

Stopirani milioni i sankcije promijenili su sve: Stvara se...

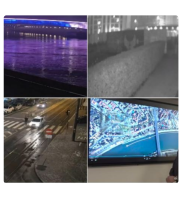
12.01.2022. 17:00

Društvo

Seksističke uvrede Markuša na račun Vuksanović-Stanković

07:00

Region

Srpska policija prikazala dosad neobjavljene snimke...

12.01.2022. 16:25

Stav

Pokladna poslanica popa Gojka

Istorija

Istorijski fragmenti iz četničkog zla protiv crnogorskih zelenaša (1943- 1944)

Kontakt podaci

Adresa: Đoka Miraševića 59, Podgorica

Telefon: +382 20 66 42 84

Fax: +382 20 66 42 84